

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 99/15

Λουξεμβούργο, 10 Σεπτεμβρίου 2015

Απόφαση στην υπόθεση C-266/14
Federación de Servicios Privados del sindicato Comisiones obreras
(CC.OO.) κατά Tyco Integrated Security SL και Tyco Integrated Fire &
Security Corporation Servicios SA

**Οι μετακινήσεις, τις οποίες πραγματοποιούν οι μη έχοντες σταθερό ή συνήθη τόπο
εργασίας εργαζόμενοι από την κατοικία τους στον χώρο του πρώτου πελάτη και
από τον χώρο του τελευταίου πελάτη στην κατοικία τους, συνιστούν χρόνο
εργασίας**

*Τυχόν εξαίρεση των μετακινήσεων αυτών από τον χρόνο εργασίας θα αντέβαινε στον σκοπό του
δικαίου της Ένωσης περί προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων*

Η οδηγία της Ένωσης¹ καθορίζει τον χρόνο εργασίας ως κάθε περίοδο κατά τη διάρκεια της οποίας ο εργαζόμενος ευρίσκεται στην εργασία, στη διάθεση του εργοδότη, και ασκεί τη δραστηριότητα ή τα καθήκοντά του, σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες ή/και πρακτικές. Κάθε περίοδος που δεν είναι χρόνος εργασίας εκλαμβάνεται ως περίοδος ανάπαυσης.

Οι εταιρείες Tyco Integrated Security και Tyco Integrated Fire & Security Corporation Servicios (Tyco) ασκούν, στις περισσότερες ισπανικές περιφέρειες, δραστηριότητα εγκαταστάσεως και συντηρήσεως αντικλεπτικών συστημάτων ασφαλείας. Κατά το έτος 2011, η Tyco κατήγγειλε τα περιφερειακά της γραφεία και υπήγαγε όλους τους εργαζομένους της στα κεντρικά γραφεία της Μαδρίτης (Ισπανία).

Οι τεχνικοί που απασχολούνται στην Tyco εγκαθιστούν και συντηρούν συστήματα ασφαλείας σε οικίες και βιομηχανικές και εμπορικές εγκαταστάσεις κείμενες στην εδαφική ζώνη που τους έχει ανατεθεί· ως εκ τούτου δεν έχουν σταθερό τόπο εργασίας. Η ζώνη αυτή μπορεί να καταλαμβάνει το σύνολο ή μέρος μιας επαρχίας, ενίοτε δε περισσότερες επαρχίες. Οι εργαζόμενοι έχουν στη διάθεσή τους εταιρικό όχημα για να μετακινούνται καθημερινώς από την κατοικία τους στους διάφορους χώρους εργασίας και για να επιστρέφουν στην κατοικία τους κατά τη λήξη του ωραρίου τους. Η απόσταση μεταξύ των κατοικιών των εργαζομένων και των τόπων όπου αυτοί οφείλουν να εκτελέσουν εργασία μπορεί να ποικίλλει σημαντικά και ενίοτε να υπερβαίνει τα 100 χιλιόμετρα, οι δε σχετικές μετακινήσεις μπορούν να διαρκούν έως και τρεις ώρες. Για την εκτέλεση των καθηκόντων του, κάθε εργαζόμενος διαθέτει κινητή τηλεφωνική συσκευή που του επιτρέπει να επικοινωνεί εξ αποστάσεως με τα κεντρικά γραφεία της Μαδρίτης. Την προηγούμενη της ημέρας εργασίας τους, οι εργαζόμενοι λαμβάνουν φύλλο διαδρομών προς διαφορετικές τοποθεσίες στις οποίες πρέπει να μεταβούν κατά τη διάρκεια του ωραρίου τους εντός της εδαφικής τους ζώνης, καθώς και τις συγκεκριμένες ώρες κατά τις οποίες οφείλουν να παρουσιαστούν ενώπιον των πελατών.

Η Tyco προσμετρά τον χρόνο των μετακινήσεων «μεταξύ κατοικίας και πελάτη» (τουτέστιν, τις καθημερινές μεταβάσεις από την κατοικία των εργαζομένων στον χώρο του πρώτου πελάτη, τον οποίο καθορίζει ο εργοδότης τους, και από τον χώρο του τελευταίου τέτοιου πελάτη στην κατοικία τους) όχι ως χρόνο εργασίας, αλλά ως χρόνο αναπαύσεως. Η Tyco υπολογίζει το καθημερινό ωράριο εργασίας βάσει του χρόνου που δαπανάται από την άφιξη των εργαζομένων της στον χώρο του πρώτου ημερήσιου πελάτη έως την αποχώρηση των εργαζομένων από τον χώρο του τελευταίου πελάτη, λαμβάνοντας υπόψη μόνον τον χρόνο της επί τόπου εργασίας και των ενδιάμεσων μετακινήσεων από τον ένα πελάτη στον άλλο. Πριν από την κατάργηση των

¹ Οδηγία 2003/88/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας (ΕΕ L 299, σ. 9).

περιφερειακών γραφείων, η Tyco υπολόγιζε, εντούτοις, τον καθημερινό χρόνο εργασίας των εργαζομένων της με αφετηρία την άφιξη τους στις εγκαταστάσεις της (όπου οι εργαζόμενοί της παραλαμβάνουν το όχημα που τους διατίθεται, τον κατάλογο των πελατών που θα επισκεφθούν καθώς και το φύλλο διαδρομών), και με χρόνο λήξεως την επιστροφή τους στις εγκαταστάσεις το βράδυ (όπου οι εργαζόμενοι παραδίδουν το όχημα).

Επιληφθείσα της διαφοράς, η Audiencia Nacional (Ισπανία) διερωτάται κατά πόσον ο χρόνος τον οποίον δαπανούν οι εργαζόμενοι για να μετακινηθούν κατά την έναρξη και κατά τη λήξη του ωραρίου τους πρέπει να θεωρείται χρόνος εργασίας κατά την έννοια της οδηγίας.

Με τη σημερινή του απόφαση, **το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, οσάκις εργαζόμενοι, όπως αυτοί στη συγκεκριμένη περίπτωση, δεν έχουν σταθερό ή συνήθη τόπο εργασίας, ο χρόνος μετακινήσεως που δαπανούν για τις καθημερινές τους μεταβάσεις από την κατοικία τους στον χώρο του πρώτου πελάτη, τον οποίο καθορίζει ο εργοδότης τους, και από τον χώρο του τελευταίου τέτοιου πελάτη στην κατοικία τους, συνιστά χρόνο εργασίας κατά την έννοια της οδηγίας.**

Το Δικαστήριο φρονεί ότι εργαζόμενοι όπως αυτοί της κύριας δίκης ασκούν τα καθήκοντα ή τη δραστηριότητά τους κατά τη διάρκεια των μετακινήσεων αυτών. Οι μετακινήσεις των εργαζομένων προς τον τόπο των πελατών που καθορίζει ο εργοδότης τους είναι το απαραίτητο εργαλείο για την εκ μέρους τους παροχή τεχνικών υπηρεσιών στον χώρο των εν λόγω πελατών. Εάν δεν ίσχυε τούτο, η Tyco θα ήταν σε θέση να αξιώσει ότι μόνον ο χρόνος που αντιστοιχεί στην άσκηση της δραστηριότητας για την εγκατάσταση και τη συντήρηση συστημάτων ασφαλείας εμπίπτει στην έννοια του χρόνου εργασίας, κάτι που θα συνεπαγόταν στρέβλωση της έννοιας αυτής και υπονόμευση του σκοπού προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων. Το γεγονός ότι οι μετακινήσεις των εργαζομένων, κατά την έναρξη και τη λήξη του ημερήσιου ωραρίου, προς ή από τους πελάτες, εκλαμβάνονταν από την Tyco ως χρόνος εργασίας πριν από την κατάργηση των περιφερειακών γραφείων καταδεικνύει, εξάλλου, ότι η μετάβαση με όχημα από το περιφερειακό γραφείο στον πρώτο πελάτη και από τον τελευταίο πελάτη στο ίδιο περιφερειακό γραφείο, περιλαμβάνονταν προηγουμένως μεταξύ των καθηκόντων και της δραστηριότητας των εν λόγω εργαζομένων. Η φύση, όμως, των μετακινήσεων αυτών δεν μεταβλήθηκε μετά από την κατάργηση των περιφερειακών γραφείων. Το μόνο που άλλαξε είναι η αφετηρία των εν λόγω μετακινήσεων.

Το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι εργαζόμενοι ευρίσκονται στη διάθεση του εργοδότη κατά τον χρόνο των μετακινήσεων. Πράγματι, κατά τις μετακινήσεις αυτές οι εργαζόμενοι υπόκεινται στις οδηγίες του εργοδότη τους, ο οποίος δύναται είτε να αλλάξει τη σειρά εξυπηρετήσεως των πελατών, είτε να ακυρώνει ή να προσθέτει μια επίσκεψη. Κατά τον χρόνο που απαιτείται για τις μετακινήσεις –η διάρκεια του οποίου συνήθως δεν μπορεί να συμπτυχθεί περαιτέρω– οι εργαζόμενοι δεν έχουν, επομένως, τη δυνατότητα να διαχειρίζονται ελεύθερα τον χρόνο τους και να ασχολούνται με τα ενδιαφέροντά τους.

Το Δικαστήριο εκτιμά, επίσης, ότι οι εργαζόμενοι ευρίσκονται στην εργασία κατά τον χρόνο των μετακινήσεων. Εάν εργαζόμενος που δεν έχει πλέον σταθερό τόπο εργασίας ασκεί τα καθήκοντά του κατά τη διάρκεια της μετακινήσεώς του προς ή από τον πελάτη, ο εν λόγω εργαζόμενος πρέπει επίσης να θεωρείται ως ευρισκόμενος στην εργασία κατά τη διάρκεια των μεταβάσεων αυτών. Πράγματι, δεδομένου ότι η μετακίνηση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την ιδιότητα ενός τέτοιου εργαζομένου, ο χώρος εργασίας τέτοιων εργαζομένων δεν μπορεί να περιοριστεί στη φυσική παρουσία τους στον χώρο των πελατών του εργοδότη τους. Η περίπτωση ότι οι εργαζόμενοι ξεκινούν και ολοκληρώνουν τις μετακινήσεις στην κατοικία τους απορρέει άμεσα από την απόφαση του εργοδότη τους να καταργήσει τα περιφερειακά γραφεία και όχι από τη βούληση των ίδιων των εργαζομένων. Το να τους καταλογίζεται η επιλογή του εργοδότη τους θα αντίκειτο στον σκοπό της οδηγίας περί προστασίας της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων, στον οποίο εντάσσεται η ανάγκη εξασφάλισης ελάχιστης περιόδου αναπαύσεως στους εργαζομένους.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν

επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδα ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106